

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Strategiczny rozwój polityki przemysłowej do 2030 r. z myślą o większej konkurencyjności i dywersyfikacji bazy przemysłowej w Europie oraz dążeniu do zrównoważonej efektywności w światowych łańcuchach wartości”

(opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji austriackiej)

(2019/C 62/03)

Sprawozdawca: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Współsprawozdawca: **Gerald KREUZER**

Wniosek o konsultację	Austriacka prezydencja Rady, 12.2.2018
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Organ odpowiedzialny	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI)
Data przyjęcia przez CCMI	25.9.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.10.2018
Sesja plenarna nr	538
Wynik głosowania	158/9/4
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Polityka przemysłowa powinna identyfikować szanse na globalny zrównoważony wzrost w przyszłości, który będzie sprzyjać włączeniu społecznemu, oraz umożliwiać ich wykorzystanie. Nikogo nie wolno pominąć.

1.2. Europa musi dalej dążyć do przywrócenia udziału produkcji przemysłowej do wcześniejszego poziomu i doprecyzować ten cel za pomocą kluczowych wskaźników skuteczności działania. Należy poprawić europejską politykę przemysłową (między dyrekcjami generalnymi, państwami członkowskimi, regionami), jako że stanowi ona część złożonych transgranicznych łańcuchów wartości na coraz bardziej zglobalizowanym rynku. Konieczne jest **całościowe podejście** w celu pogodzenia wyzwań związanych ze wzrostem, zmianą klimatu i ochroną środowiska oraz problemów społecznych w modelu „**sprawiedliwej transformacji**” skutecznie łączącym krajowe i unijne siły napędowe.

1.3. Europa *rEUnaissance* (odrodzenia) oznacza prawdziwy **generalny plan dla** przemysłu europejskiego, który obejmuje włączenie polityki przemysłowej do głównego nurtu wszystkich polityk UE, co umożliwi transformację przemysłu w celu uczynienia z Europy największej gospodarki opartej na wiedzy, generującej przemysłową wartość dodaną dzięki **kreatywności i inteligentnemu projektowaniu, innowacjom społecznym** i promowaniu **nowych, zrównoważonych modeli przemysłowych sprzyjających włączeniu społecznemu** (marka Made in Europe).

1.4. Jeżeli unijna polityka przeciwdziałania zmianie klimatu i polityka gospodarki o obiegu zamkniętym mają utworzyć miejsca pracy w Europie, istotne jest, by główne elementy wartości związane z tymi politykami znajdowały się w Europie. Dlatego też niezmiernie ważne jest, aby w strategii UE uznać znaczenie łańcuchów wartości i podjąć ambitne działania w celu ich dalszego rozwoju. Zamiast skupiać się na poszczególnych sektorach, strategia powinna zapewnić atrakcyjne warunki prowadzenia działalności w Europie. Aby zapewnić Europie utrzymanie jej roli w gospodarce światowej, miarą sukcesu powinna być zdolność poszczególnych ogniw europejskich łańcuchów wartości do integracji z globalnymi łańcuchami wartości; innymi słowy, europejscy dostawcy powinni być w stanie konkurować w skali globalnej, a nie tylko w Europie.

1.5. Ulepszenia w dziedzinie kształcenia i szkolenia na potrzeby nowych miejsc pracy i usług powinny być też ściśle powiązane z polityką w zakresie badań, rozwoju i innowacji oraz z tworzeniem uczenia się opartego na pracy, co rozszerzałoby Program na rzecz umiejętności ⁽¹⁾ na kluczowe sektory przemysłu takie jak budownictwo, przemysł stalowy, papierniczy, zielone technologie i energia ze źródeł odnawialnych, produkcja i żegluga morska.

1.6. W celu zapewnienia Europie przywództwa technologicznego EKES zaleca również zwiększenie inwestycji w nowatorskie i przełomowe technologie takie jak sztuczna inteligencja i robotyka, internet rzeczy, analizy danych, druk 3D, nowe materiały i nanotechnologie, rozszerzona rzeczywistość wirtualna, biogospodarka, zrównoważona żywność, technologie cyfrowe, neurotechnologie, nanoelektronika, badania oceanów i przestrzeni kosmicznej itd.

1.7. **Wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027** muszą przewidywać w sposób najbardziej konkretny i szczegółowy przydzielenie dodatkowych środków budżetowych poszczególnym sektorom, zwłaszcza polityce w zakresie badań, rozwoju i innowacji i polityce spójności.

1.8. EKES podkreśla, że należy wzmocnić **zarządzanie instytucjonalne**, w tym także w zakresie oceny wpływu, nie tylko wpływu na gospodarkę, ale również wpływu **na środowisko i społeczeństwo** w całym łańcuchu wartości.

1.9. Aby bardziej zrównoważyć cały łańcuch wartości w przemyśle, EKES zdecydowanie popiera plan działania Komisji w sprawie finansowania zrównoważonego wzrostu ⁽²⁾, budowania **trwałej taksonomii finansów**, która reorientuje **odpowiedzialne oszczędności na rzecz zrównoważonych inwestycji**, oraz wzmocnienia europejskich inwestycji strategicznych (rozsądne połączenie planowanego europejskiego funduszu inwestycyjnego InvestEU i prywatnych źródeł finansowych).

1.10. EKES ponownie zdecydowanie popiera **złotą zasadę dotyczącą inwestycji publicznych**, nie tylko przy współfinansowaniu strategicznych projektów inwestycyjnych, ale także we wszystkich zrównoważonych projektach inwestycyjnych, w powiązaniu z właściwym postępowaniem w zakresie jednolitego **unijnego systemu klasyfikacji zrównoważonych działań** (lub taksonomii), aby zapewnić nowe możliwości rozwoju dla państw europejskich najbardziej dotkniętych skutkami kryzysu.

1.11. **Instrumenty finansowe:** stworzenie równych szans, zapewnienie finansowania publicznego dla projektów na skalę przemysłową (jeśli jest to uzasadnione, do 75 % lub więcej kosztów inwestycji), zwiększenie preferencyjnych pożyczek i dostępu do kredytu. Dostęp do publicznych dotacji na działania, które koncentrują się na zmniejszeniu ekspozycji na ryzyko przełomowych projektów o wysokim poziomie ryzyka.

1.12. Najbardziej wydajnymi sektorami (o najwyższej wartości dodanej) są te, w których jest najwięcej innowacji. Ponadto sektory, które podlegają bardziej rygorystycznym przepisom w zakresie ochrony środowiska, również charakteryzują się wyższym poziomem **patentowania**, prawdopodobnie w wyniku presji regulacyjnej ⁽³⁾.

1.13. Głównym czynnikiem tworzenia kosztów regulacyjnych jest wdrażanie polityki UE za pośrednictwem **aktów delegowanych lub wykonawczych**. Technokratyczne procedury zgodności, bez zdefiniowania najbardziej opłacalnych sposobów osiągnięcia pożądanego rezultatu regulacyjnego, spowalniają zdolności innowacyjne podmiotów przemysłowych, w szczególności MŚP.

1.14. **Zrównoważony rozwój i konkurencyjność** muszą iść w parze. EKES domaga się ustalenia w UE norm dotyczących produktów, które będą musiały być spełniane przez producentów krajowych i zagranicznych oraz które są możliwe do wyegzekwowania na granicy. Zatem przywóz produktów, które nie spełniają uregulowań środowiskowych i społecznych, oznacza, że unijne sektory przemysłowe napotykają poważne bariery w reagowaniu na potrzeby społeczne i wymagania w odniesieniu do zrównoważonego rozwoju.

⁽¹⁾ Kontynuacja realizacji Planu współpracy sektorowej w zakresie umiejętności.

⁽²⁾ COM(2018) 97 final.

⁽³⁾ <ftp://ftp.unibocconi.it/pub/RePEc/bcu/papers/iefewp69.pdf>.

1.15. Komisja powinna ściśle monitorować prawidłową realizację unijnych umów o wolnym handlu (FTA), w tym prostych i jasnych zasad. Rozdziały dotyczące zrównoważonego rozwoju w umowach o wolnym handlu muszą promować wdrażanie norm pracy MOP i **zasad ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka** ⁽⁴⁾, ustanawiając minimalne warunki przekrojowe, których nie można zastąpić (prawa osób wymagających szczególnego traktowania, sprawne zarządzanie budżetem itp.) Należy zagwarantować wzajemność w stosunkach handlowych (np. inwestycjach, zamówieniach publicznych, dotacjach).

1.16. Właściwa analiza globalnych łańcuchów wartości w zrównoważonych przedsiębiorstwach, w których pracownicy mają głos, i zapewnienie wspólnych reakcji w tym zakresie wymagają **rozbudowanego dialogu społecznego** na różnych poziomach.

1.17. EKES zwraca się do Komisji Europejskiej o wprowadzenie konkurencyjności i przywództwa przemysłowego jako najwyższego priorytetu politycznego oraz do zainicjowania programu strategii przemysłowej UE. Wzywa Komisję do opublikowania rocznego sprawozdania z wyników unijnej strategii przemysłowej obejmującego wszystkie istotne dziedziny polityki Komisji.

2. Megatrendy – Tylko jeden świat

2.1. Obecnie przemysł stoi w obliczu głębokich przemian związanych z ogromnym zakresem transformacji cyfrowej i niskoemisyjnej gospodarki. Energia ze źródeł odnawialnych zastąpi paliwa kopalne, dane stają się nowym dominującym surowcem, a internet (rzeczy) stał się najważniejszym sposobem porozumiewania się. Liniowe modele produkcyjne ustąpią pola bardziej zamkniętym systemom produkcji – konsumpcji – recyklingu, natomiast masowa produkcja zostanie zastąpiona procesami produkcyjnymi dostosowanymi do indywidualnego odbiorcy. Nowoczesny przemysł wiąże się z produkcją i innowacjami w sieci złożonej ze ściśle współpracujących podmiotów – od dużych do małych i średnich przedsiębiorstw – i rozciąga się na powiązane usługi w całym łańcuchu wartości. Wiedza zastąpiła pracę lub kapitał jako najważniejszy czynnik. Europejska długoterminowa strategia przemysłowa musi łączyć wszystkie te (przełomowe) zagadnienia, aby wejść w fazę porównywalną w historii ludzkości tylko do przejścia od paleolitu do neolitu: w fazę infolitu ⁽⁵⁾.

2.2. **W większości badań akademickich ostrzega się, że 20–50 % miejsc pracy**, w zależności od sektora przemysłu, zostanie zastąpionych do 2030 r. technologiami i robotyką ⁽⁶⁾. Będą jednak tworzone nowe miejsca pracy, choć z większym różnicowaniem pod względem geograficznym, sektorowym i pod względem umiejętności. Wyzwaniem stojącym przed europejską polityką przemysłową jest zapobieganie wykluczeniu UE, jej regionów i obywateli.

2.3. Transformacja cyfrowa ma wpływ na wszystkie główne zasoby przemysłu: naturalne i środowiskowe, ludzkie i kapitałowe (fizyczne, technologiczne i instytucjonalne). Aby odpowiednio zarządzać jej skutkami społecznymi, w poszczególnych krajach i sektorach potrzebna jest zaktualizowana ocena podstawowych zasobów lub zasobów kapitałowych, które są głównym źródłem dochodów.

2.4. Duże sektory przemysłu europejskiego są w coraz większym stopniu uzależnione od zewnętrznego wywozu lub stanowią część złożonych transgranicznych łańcuchów wartości na coraz bardziej zglobalizowanym rynku. Jednocześnie UE stoi w obliczu rozpowszechniania polityki „America First”, przez co z kolei wzrasta ryzyko wojny handlowej, w której nie będzie zwycięzców, tylko przegrani. Kwestie te stanowią również zagrożenie dla powojennego wielostronnego ładu gospodarczego. Ponadto w siłę rosną scentralizowane i sterowane państwowo modele gospodarcze.

⁽⁴⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 4 października 2018 r. w sprawie wkładu UE w wiążący instrument ONZ dotyczący korporacji transnarodowych i innych przedsiębiorstw o cechach transnarodowych w odniesieniu do przestrzegania praw człowieka (2018/2763(RSP))<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2018-0382&format=XML&language=PL>.

⁽⁵⁾ „Lithic”: from „lysis”, to break down (see „electro-lysis”), to distribute. Przekazana informacja.

⁽⁶⁾ D. Acemoglu i P. Restrepo (2017), „Robots and jobs: evidence from US labour markets”, dokument roboczy NBER nr: 23285. M. Arntz, T. Gregory i U. Zierahn (2016), „The risk of automation for jobs in OECD countries: a comparative analysis”, dokumenty robocze OECD dotyczące kwestii społecznych, zatrudnienia i migracji nr 189.

2.5. Sprawiedliwe przejście do bardziej zrównoważonego przemysłu do 2050 r. ⁽⁷⁾ wymaga od Europy zmierzenia się z następującymi wyzwaniami:

- postępująca zmiana klimatu oraz pogarszające się warunki środowiskowe,
- wyczerpywanie się zasobów naturalnych Ziemi i utrata różnorodności biologicznej,
- cyfryzacja większości sektorów przemysłowych prowadząca do zatarcia granic między gałęziami przemysłu oraz między światem fizycznym a wirtualnym, co otworzy sektory na nowe podmioty i w konsekwencji zmniejszy nakłady pracy fizycznej,
- nierówności społeczne, w tym rosnąca polaryzacja rynków pracy i bezrobocie młodzieży, osoby pozostawione w tyle w upadających regionach przemysłowych,
- utrata zaufania publicznego do rządu, elit politycznych i UE oraz jej struktur zarządzania, a także do innych instytucji,
- zmiany demograficzne: starzenie się, migracja, znaczny wzrost liczby ludzi na świecie i nowa świadomość w zakresie ochrony środowiska,
- koncentracja ludności w megamiastach powiązana z integracją sieci infrastruktury, sztuczną inteligencją, uczeniem maszynowym i uczeniem głębokim,
- zmiany preferencji konsumentów (zmiana zachowania konsumentów, większa świadomość ekologiczna, regulacja zachowań konsumentów przez władze publiczne).

Długoterminowa wizja powinna jednocześnie uwzględniać wszystkie te tendencje. Głównym priorytetem europejskiej polityki przemysłowej będzie zrozumienie wyzwań i przekształcenie ich w szanse. Kompleksowy model reakcji wymaga zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron przy wspólnej odpowiedzialności. Jego powodzenie zależy od wysiłków i współpracy instytucji UE, państw członkowskich i regionów, a przede wszystkim od aktywnej roli samego przemysłu.

3. Transformacja: UE zaangażowana w zachowanie konkurencyjności przez zrównoważony rozwój

3.1. Aby zająć się złożonymi i bezprecedensowymi wyzwaniami stojącymi przed przemysłem, Europa zdecydowała się na zwiększenie swojej konkurencyjności przez podnoszenie jakości swoich produktów i usług oraz wdrażanie strategii zróżnicowania w poszczególnych regionach i sektorach przemysłu z myślą o generowaniu wzrostu i zatrudnienia poprzez wartość dodaną dzięki **kreatywności i inteligentnemu projektowaniu, innowacjom społecznym i nowym, zrównoważonym modelom przemysłowym sprzyjającym włączeniu społecznemu**.

3.2. W Europie pojawiają się już pewne zachęcające wskaźniki, takie jak 40-procentowy udział w światowych patentach w zakresie technologii odnawialnych źródeł energii. Występują jednak nowe i poważne niedopasowania między funkcjami edukacyjnymi i szkoleniowymi, inicjatywami gospodarczymi i nowymi umiejętnościami potrzebnymi w przemyśle.

3.3. Kolejny poważny hamulec rozwoju przemysłowego w Europie można wyjaśnić **fragmentarycznym charakterem** polityki Unii Europejskiej zarówno pod względem geograficznym, jak i sektorowym. Odejście od 28 różnych polityk dla każdego sektora przemysłowego na rzecz globalnego ukierunkowania polityki przemysłowej UE wymaga synchronizacji z działaniami mającymi na celu uzupełnienie UGW (w szczególności unii fiskalnej i bankowej), rozwoju ogólnounijnego rynku kapitału joint-venture oraz przyjęcia zrównoważonego modelu finansowania zapewniającego wyważony i zharmonizowany wzrost w całej Unii Europejskiej.

3.4. Ważnym etapem w ocenie wpływu polityki środowiskowej na konkurencyjność krajów oraz w lepszym planowaniu polityki środowiskowej jest zrozumienie, czy zwiększenie udziału zielonych innowacji wzmacnia innowacje w innych sektorach, a także zrozumienie wpływu tych innowacji na ceny nakładów przemysłowych.

3.5. Wymaga to również silnego skupienia się na potencjale MŚP w branżach, które świadczą innowacyjne usługi wysokiej jakości oparte na wiedzy. Innowacje w Europie często pojawiają się w małych strukturach, a eksport wysokiej jakości usług opartych na wiedzy odgrywa pionierską rolę w poprawie pozycji powiązanych branż na rynku.

⁽⁷⁾ Zob. SC/047 Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 44.

3.6. Jeżeli Europa ma odzyskać wiodącą pozycję w przemyśle opartym na wiedzy lub na kapitale niematerialnym, kluczową rolę w rozwijaniu europejskiej innowacji musi pełnić przemysłowa współpraca i koordynacja między państwami członkowskimi. EKES pragnie podkreślić znaczenie przedmiotu wspólnego europejskiego zainteresowania, innowacyjnych partnerstw publiczno-prywatnych i współpracy regionalnej w strategiach inteligentnej specjalizacji.

4. Globalna i całościowa strategia

4.1. Gospodarki, które są bardziej zaangażowane w globalne łańcuchy wartości, tworzą większą wartość dodaną. UE powinna konsekwentnie i z większą determinacją przeciwstawiać się neo-protekcjonizmowi, ponieważ może on pogarszać blokadę wzrostu zaangażowania w takie łańcuchy, do jakiej doszło niedawno.

4.2. Istnieje możliwość połączenia **globalnych łańcuchów wartości** z **lokalną tkanką gospodarczą**, co wesprze rozwój lokalnych gospodarek. Przełomowe technologie (technologia block chain, drukarki 3D, robotyka, internet rzeczy, magazynowanie energii, energia odnawialna, duże zbiory danych, genetyka, nanotechnologie itp.) z naciskiem na włączenie społeczne mogą również utorować drogę lokalnej produkcji przy niższych nakładach, zwłaszcza jeśli zostanie przyjęty (i dobrze uregulowany) profil prosumenta. Posłuży to promowaniu rozwoju wydajnych, inkluzywnych mikroprzedsiębiorstw mających charakter komplementarny wobec głównych globalnych łańcuchów wartości.

4.3. Nowy paradygmat **zrównoważonego rozwoju jako czynnika konkurencyjności** ukierunkowanego na podejście długoterminowe ma na celu zmobilizowanie, dostosowanie i zapewnienie wystarczających zasobów publicznych i prywatnych, aby osiągnąć cele określone w polityce UE. Istnienie wystarczających zasobów ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia sprawiedliwej i zrównoważonej transformacji sprzyjającej włączeniu społecznemu, w której nikt nie pozostaje w tyle ani nie jest wykluczony z gry, a priorytetami pozostają takie interesy publiczne jak ochrona konsumenta, zdrowie, bezpieczeństwo i jakość.

4.4. Branżowe inicjatywy i sojusze przemysłu europejskiego, które mają kształtować **Nowy europejski program na rzecz umiejętności** i opracować katalog dobrze zorganizowanych inicjatyw mających na celu wzmocnienie lub dostosowanie istniejących programów (Erasmus+, nowa europejska agenda kultury itp.) i wdrożenie nowych, muszą dotrzeć do całej UE-27 tak szybko, jak to możliwe, zapewniając różnorodność geograficzną i ścisłe zaangażowanie władz lokalnych.

4.5. Jednocześnie EKES zdecydowanie popiera kampanię na rzecz **forów wielostronnego dialogu**, wspólny rozwój innowacyjnych strategii i projektów pilotażowych o charakterze demonstracyjnym, wspólne eksperymenty i wymianę najlepszych praktyk, a także gotowość do monitorowania i szczegółowej oceny projektów. Wskazuje też na potrzebę włączenia wszystkich uczestników łańcucha wartości przemysłowej jako wymaganych konsumentów. W tym kontekście należy wspomnieć o przemysłowym forum wysokiego szczebla, grupie wysokiego szczebla ds. sektorów energochłonnych oraz grupie wysokiego szczebla ds. konkurencyjności i wzrostu.

4.6. Niezbędne jest poprawienie zdolności UE do inwestowania i zlikwidowanie luki między opracowywaniem polityk sektorowych a dokonanymi inwestycjami finansowymi poprzez zwiększenie środków przydzielanych na EFIS 2.0 i fundusze strukturalne powiązane z inwestycjami, aby dotrzeć do regionów i populacji, które pozostały w tyle w latach kryzysu, a także dzięki ukierunkowaniu ostatnich nadwyżek bilansu płatniczego UE i władz publicznych na inwestycje w modernizację naszej infrastruktury przemysłowej, które tym samym przyczynią się do zwiększenia produktywności i wzrostu gospodarczego.

5. Instytucjonalne zarządzanie przemysłem UE

5.1. Przemysłowe plany działania powinny odzwierciedlać długoterminowe plany działań UE (Europa 2020, plany klimatyczny itp.). Tworzenie synergii między poszczególnymi inicjatywami politycznymi (gospodarka o obiegu zamkniętym, innowacje, polityka transportowa, handel, umiejętności, polityka regionalna) zdecydowanie przyczyniłoby się do maksymalizacji ich wpływu.

5.2. **Przejrzystość** jest czynnikiem decydującym o powodzeniu tego procesu. Przemysł jako całość musi „działać i komunikować się”, dostarczając wysokiej jakości informacje (odpowiednie, weryfikowalne i porównywalne), aby umożliwić precyzyjne oszacowanie skutków finansowych i pozafinansowych w całym globalnym łańcuchu wartości produktu.

5.3. Cele zrównoważonego rozwoju (17 celów zrównoważonego rozwoju i 169 związanych z nimi wartości docelowych) i porozumienie paryskie w sprawie zmian klimatu służą jako wskazówka na rzecz dobra wspólnego, ale istnieje pilna potrzeba dostosowania i rozszerzenia wskaźników za pomocą wspólnej metodologii łączącej parametry ilościowe i jakościowe oraz określenie wartości pieniężnej efektów zewnętrznych. Nowy zestaw wskaźników musi obejmować wskaźniki dotyczące globalnego wymiaru zmian wartości odzwierciedlającego wartości UE.

5.4. Podobnie jak w przypadku żywności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju EKES wzywa do wprowadzenia **kodeksów postępowania** dla umiędzynarodowionych segmentów europejskiego łańcucha wartości w zakresie łańcuchów produktów lub usług, z których wiele pozostaje poza prawnym zarządzaniem. Wzywa również do ściślejszego nadzoru nad rynkiem i wprowadzenia środków odstraszających lub kar za praktyki szkodliwe dla zrównoważonego rozwoju, takie jak planowe postarzenie produktów.

5.5. Wzmocnione **odpowiedzialne badania naukowe i innowacje** w ramach podejścia oddolnego. Dokładniejsze prognozy dla konkretnych sektorów w podziale na regiony oraz dopasowanie inwestycji do celów strategicznych UE na rok 2030 i perspektyw na rok 2050⁽⁸⁾. UE powinna także zagwarantować, że pierwsze zastosowanie B+R finansowanych ze środków publicznych musi mieć miejsce w obrębie UE. Ostatecznie należy osiągnąć cel 3 % na inwestycje w B+R (obecnie tylko 1,9 %, mniej niż 2,2 % w Chinach). Przełomowym technologiom muszą towarzyszyć plany działania, które dotyczą wyzwań i warunków związanych z wykorzystaniem tych technologii (w tym skutków gospodarczych, prawnych i społecznych).

5.6. **Wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027** muszą przewidywać w sposób najbardziej konkretny i szczegółowy przydzielenie dodatkowych środków budżetowych poszczególnym sektorom, w szczególności polityce w zakresie badań, rozwoju i innowacji oraz polityce spójności. Należy zwiększyć wsparcie publiczne na wszystkich etapach cyklu innowacji, w tym wsparcie przedsiębiorstw typu start-up, działań demonstracyjnych i projektów pilotażowych, wspólnych projektów BRT, rozpowszechniania technologii itp.

5.7. Unia rynków kapitałowych UE i rozwój przemysłowy powinny umożliwiać angażowanie publicznych i prywatnych oszczędności bezpiecznymi ścieżkami poczynawszy od społecznie odpowiedzialnych inwestycji po społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw. Certyfikat EMAS również mógłby optymalizować i równoważyć zyski finansowe z czynnikami zrównoważonego rozwoju.

5.8. Sprawiedliwa transformacja polityki do 2030 r. oznacza nie tylko wprowadzanie innowacji dla ludzi i inwestowanie w miejsca pracy dla pracowników, ale także **wprowadzanie innowacji z ludźmi i z pracownikami** i zapewnianie im godnych nowych miejsc pracy. W tym kontekście EKES podkreśla, że produkcja musi pozostać neutralna technologicznie.

6. Więcej ambicji w planie działania dla przemysłu europejskiego

6.1. Podstawowym warunkiem innowacyjnego i konkurencyjnego przemysłu jest stworzenie społeczeństwa uczącego się. Europa nie może konkurować z gospodarkami wschodzącymi w kwestii wynagrodzenia; musi być mądrzejsza. Umiejętności mają też dla pracowników kluczowe znaczenie nie tylko po to, by zwiększać ich zdolność zatrudnienia, ale również dla bezpieczeństwa zatrudnienia, integracji społecznej i lepszych szans w życiu, inwestowania w trwałe podnoszenie i zmianę kwalifikacji pracowników, propagowania wysokiej jakości kształcenia, szkolenia i rozwoju zawodowego przez cały okres życia zawodowego. Potrzebny jest bardziej ambitny „Nowy europejski program na rzecz umiejętności” dokonujący przeglądu europejskich ram kompetencji kluczowych, aby zapewnić ludziom zdobycie wiedzy i umiejętności wymaganych przez przemysł w celu wzmocnienia odporności gospodarki europejskiej, a także promowania zrównoważonego rozwoju (oenzetowski cel zrównoważonego rozwoju nr 4).

6.2. Doskonalenie mechanizmów transferu wiedzy między uniwersytetami i ośrodkami badawczymi z jednej strony a sektorami przemysłowymi i ich pracownikami z drugiej.

6.3. Dość często MŚP są pionierami w rozwoju wysokiej jakości innowacyjnych towarów i usług, ale często brakuje im środków, aby wprowadzić te innowacje na większy rynek. Zgodnie z priorytetami polityki przemysłowej UE do 2030 r., potrzebny jest szeroki wachlarz możliwych bodźców i korzyści, wykorzystujących siłę opartych na nagrodach ogólnoeuropejskich ram publicznych, zwłaszcza przeznaczonych dla MŚP, ale także z uwzględnieniem wolnych zawodów jako pionierów w świadczeniu i eksportowaniu opartych na wiedzy innowacyjnych usług wysokiej jakości:

⁽⁸⁾ Jak określono w opinii EKES-u SC/047 Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 44.

- ważną dźwignią polityki przemysłowej są strategiczne zamówienia publiczne. Należy w pełni wykorzystać ich potencjał przez uwzględnienie w zamówieniach publicznych kryteriów ekologicznych, społecznych i kryteriów dotyczących innowacyjności, a nie szukać wyłącznie najniższej ceny. UE powinna wspierać władze w tej kwestii i wydawać wytyczne, utworzyć punkt pomocy, wspierać planowanie dużych projektów infrastrukturalnych oraz wzmocnić wymianę najlepszych praktyk,
- wsparcie dla umiędzynarodowienia,
- środowisko testowe dla eksperymentów z udziałem wielu zainteresowanych stron, wsparcie dla wcześniejszego zatwierdzania innowacyjnych rozwiązań,
- klastry (sektorowe, poziome i pionowe) i inkubatory przedsiębiorczości, wzmacniające powiązania między podmiotami przemysłowymi w celu udostępniania i wymiany zasobów,
- specjalistyczne doradztwo o wysokiej wartości dodanej, stałe spotkania między przedsiębiorstwami typu start-up i przedsiębiorstwami o ugruntowanej pozycji w sektorze mające na celu nawiązanie współpracy przy planowaniu i podejmowaniu inicjatyw,
- korzyści podatkowe i gwarancje publiczne na wsparcie inwestycji,
- itd.

6.4. Pobudzanie wiedzy i konsolidacja **nowych zrównoważonych modeli gospodarczych**⁽⁹⁾, wspieranie **innowacji społecznych** (nowe, skoncentrowane na człowieku sposoby zaspokajania potrzeb społeczeństwa) w wyniku zastosowania nowych metod.

6.5. Szczególną uwagę należy zwrócić na regiony słabiej rozwinięte i doświadczające przemian przemysłowych. **Lokalne agencje rozwoju** z szeregiem narzędzi, którymi dysponują, muszą służyć jako siła napędowa do tworzenia „mikroklimatów” lub „ekosystemów”, które łączą i katalizują rosnącą synergię między produkcją a usługami, począwszy od potrzeb indywidualnych ludzi i obszarów.

6.6. **Handel międzynarodowy** pełni kluczową rolę w sprostaniu wyzwaniom zrównoważonego przemysłu. Przegląd i doskonalenie preferencyjnych umów i porozumień o wolnym handlu (od GATT do TTIP) z wprowadzeniem pewnego stopnia warunkowości związanego ze zobowiązaniami w zakresie zrównoważonego rozwoju. Ustanowienie czerwonych linii: zarządzanie prawne i fiskalne, wyeliminowanie różnic związanych z offshoringiem, minimalne progi społeczne i środowiskowe. Należy zagwarantować wzajemność w stosunkach handlowych (np. inwestycjach, zamówieniach publicznych, dotacjach).

6.7. Stworzenie sektorowego programu **zrównoważonego zarządzania przejściem** na niskoemisyjną gospodarkę i gospodarkę o obiegu zamkniętym: wyznaczanie celów sektorowych i celów dotyczących obszarów geograficznych, wprowadzanie planów działania odzwierciedlających rzeczywiste okoliczności, wpływ kosztów energii i innych czynników produkcji.

6.8. Modernizacja przemysłu pod kątem ery cyfrowej przekształci przemysł europejski w system produkcji intensywnie korzystający z informacji i wiedzy, zatem Komitet pragnie podkreślić następujące priorytety:

- pełne wsparcie wykorzystania technologii informacyjnych w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- opracowanie ogólnounijnej infrastruktury cyfrowej o wysokiej wydajności,
- zlikwidowanie dużych dysproporcji pod względem cyfryzacji między regionami oraz między dużymi a małymi przedsiębiorstwami,
- przyspieszenie opracowywania norm ICT,
- zajęcie się społecznym wymiarem cyfryzacji: wpływ na jakość i ilość miejsc pracy, uregulowanie gospodarki dzielenia się, by uniknąć nieuczciwej konkurencji,
- zwiększenie poziomu inteligencji cyfrowej na wszystkich szczeblach zawodowych; należy propagować umiejętności na wszystkich etapach kształcenia (od szkoły po uczenie się przez całe życie),
- określenie nowych zasad opodatkowania gospodarki cyfrowej,
- zapewnienie bezpieczeństwa cybernetycznego.

⁽⁹⁾ Zob. opinia EKES-u SC/048. Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 57.

6.9. Najważniejszym priorytetem przemysłu i społeczeństwa jest bezpieczna, wystarczająca i zrównoważona energia. Energia ze źródeł odnawialnych musi być dostępna po konkurencyjnej cenie. Będzie to również wymagało ogromnych inwestycji w inteligentne sieci i połączenia międzysystemowe oraz w przełomowe technologie magazynowania energii. Inteligentne wykorzystanie węgla pomoże również ponownie wykorzystać węgiel odpadowy i wodór, który obecnie się spala, do produkcji energii, produkcji paliw syntetycznych i chemikaliów. Wykorzystanie tych produktów mogłoby znacznie przyspieszyć ogólne zmniejszenie emisji CO₂ w połączonym sektorze stalowym, chemicznym i transportowym. Te paliwa lub surowce syntetyczne należy wspierać w dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii.

6.10. EKES pragnie podkreślić znaczenie planów działania dla poszczególnych sektorów i łańcuchów wartości o dużym potencjale rozwojowym, dla strukturalnej modernizacji tradycyjnego przemysłu oraz dla wspierania dekarbonizacji w sektorach energochłonnych.

6.11. W polityce przemysłowej trzeba będzie zwrócić szczególną uwagę na sektor transportu, który stoi przed zupełnie nowym paradygmatem, jako że jednocześnie zachodzi wiele przełomowych pod względem technologicznym zmian: elektryfikacja, cyfryzacja produkcji, połączone z siecią i zautomatyzowane pojazdy, integracja transportu prywatnego z transportem zbiorowym.

Bruksela, dnia 17 października 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
